

Plânlama ve Serbest Eczaneler

I — SERBEST ECZANELER :

A — Târifi :

Münhasıran Eczacı Diplomasını haiz Eczacılar tarafından, (6197) sayılı Kanun hükümleri dahilinde ve bu Kanunun 20 nci maddesine göre yürürlüğe konulmuş bulunan (ECZANELER TALİMATNAMESİ) ndeki şartları yerine getirmek suretiyle, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından Ruhsatname alınarak tesis edilen, Halk sağlığının vaz geçilmez unsuru vasfını taşıyarak âmme hizmeti gören birinci derecede Sağlık Müesseseleridir. Eczaneler, Eczacının meslek ve san'atlarını icra ettikleri mahaldir. (Danıştay 1 ve 3 ncü Daireleri, 8 - 4 - 1958 gün ve karar 958/10 esas 958/163) kesin kararı. Binaenaleyh esasında serbest meslek ve yüksek san'at olarak kabul edilen Eczacılığın, birinci derecede icra ve ifa yeri hiç şüphesiz serbest Eczanelerdir.

B — KURULUŞ :

Serbest Eczanelerin kuruluşunda başlıca yer alan unsurlar şunlardır:

- 1) Tescilli Eczacılık Diploması ile alınan Eczane Ruhsatnamesi (6197 sayılı Kanun ile harçlar Kanunu)
- 2) Eczane yapılacak mahal temini (Eczaneler Talimatnamesi)
- 3) Sâbit tesisat yatırımı (Amortismanâ tâbi)
- 4) Demirbaş alet, mobilya mefruşat yatırımı (Kısmen amortismanâ tâbi, kısmen gider şeklinde)
- 5) Her çeşit tıbbî ecza, kimyevî maddeler, tıbbî müstahzarlar, galenik preparatlar, parfüm maddeleri, mâmul ilâçlar, gayri mâ-muller, aksesuar, sıhhî malzeme ve bunlar gibi doğrudan doğruya veya Eczane Lâboratuvarında mâmul hale getirilerek satışı arz olunan tekml emtea. (İşletme döner sermayesi)

- 6) Eczane hizmetlerinde kullanılan müstehlik malzeme ve kırtasiye (Gelir vergisi Kanunu)

C — FİNANSMAN KAYNAKLARI :

- 1) Öz sermaye
- 2) Krediler
- 3) Borçlanmalar

1 — **ÖZ SERMAYE** : Eczanenin kuruluşundaki Öz sermaye : Eczacının tamamı kendisine ait olmak üzere sahip olduğu sermayesidir. Eczacı bu öz sermayeyi üçe ayırır. Bir kısmını amortismanâ tâbi uzun vadeli enventismanâ yatırır. (B — Bölümü 3 ve 4 ncü maddeler) Bir kısmını işletme döner sermayesi olarak kullanır. (B — Bölümü 5 nci madde) Bir kısmını da bidayeten gider olarak elinden çıkarır. (B — Bölümü 1, 2, 4 ve 6 ncü maddeler.)

2 — **KREDİLER** : Devamlı, kısa vadeli, bir def'aya mahsus, uzun vadeli, olmak üzere Bâyilerden (Ecza ve Sıhhi malzeme depoları, diğer madde satıcıları, her çeşit tesisatı yapanlar, ilâç fabrika ve Lâboratuvarları) alınan gayri mahdut krediler ile Bankalardan karşılık göstermek veya itibar sağlamak suretiyle alınan mahdut krediler.

3 — **BORÇLANMALAR** : Eczacı işe başlarken yakınlarından, veya küçük menfaatler sağlamak suretiyle Banka ve tefecilerden orta ve uzun vadelerde ödenmek üzere borç para alır. Bazan bu borçlanmalar karşılıklı menfaat açısından mütalaâ edilerek gizli bir ortaklık müessesesi meydana getirir. (B — Grubu muvazaalar)

Ç — MALİ PORTE :

Serbest Eczanenin malî portesi; tüm finansman kaynaklarının muhasalasıdır. Bunun genel miktarı ve genel miktar içindeki finansman orantılarının durumu, Eczanenin açıldığı şehrin coğrafi, ekono-

mik, turistik, Sosyal ve Sağlık bünyesi ile nüfus kesafeti, faaliyette bulunan sıhhi kuruluşların vaziyeti, Eczanenin açıldığı mevkiin şehir dağılışı bakımından önemi, Eczane mahallinin vüs'ati ve eczacının öz sermaye imkânları ile, yapılması tahmin olunan iş hacmi gibi faktörlere tâbidir. Binaenaleyh kuruluştaki her eczane için kendi özelliğine göre değişen malî porteden bahis etmek en doğru bir tutum olur. Yapılan incelemelerde bu portenin tabanının (60,000) ve tavanının ise (1.000.000) lira olduğu görülmüştür. Ortalama olarak bu porte içindeki öz sermaye nisbeti (% 25) olarak beher Eczane için (100.000) lira civarında tesbit edilmiştir. Yurdumuzda faaliyette bulunduğu kabul edilen (1600) Serbest Eczane (20.000 nüfusa bir Eczane)deki genel yatırım ise (160 Milyon lira) olarak kat'îye yakın bir şekilde tahmin edilmektedir.

D — PERSONEL : Serbest Eczanelerde vazife gören Personeli 2 kısımda mütalâa etmek lâzımdır:

- 1) TEKNİK PERSONEL
- 2) YARDIMCI PERSONEL

1 — TEKNİK PERSONEL :

- I — Eczacı Mes'ul Müdür (6197 sayılı Kanundaki niteliği haiz)
- II — Muavin Eczacılar (6197 sayılı Kanun târifine uygun)
- III — Eczane Kalfaları 6197 sayılı Kanun târifine uygun)
- IV — Çıraklar 6197 sayılı Kanun târifine uygun)

2 — YARDIMCI PERSONEL

- I — Kasa Memurları
- II — Muhasebeci
- III — Reyon tezgâhtarları (Parfümeri, aksesuar, gözlük ve saire)
- IV — Temizlik işçileri

E — BAĞLI OLDUĞU MESLEK TEŞEKKÜLLERİ : Serbest eczane sahibi veya Mes'ul Müdürü veyahut sahip ve

Mes'ul Müdürü Eczacının kayıtlı olduğu teşekküller şunlardır.

- 1 — Türk Eczacılar Birliği Bölge Eczacı Odaları
- 2 — Türkiye Eczane Sahipleri Cemiyeti
- 3 — Ticaret Odaları

1) 6643 sayılı Kanunun (1) maddesi gereğince serbest olarak mesleklerini icra eden eczacılar, çalıştıkları mahallenin bağlı bulunduğu Bölge Eczacı Odalarına kayıtlarını yaptırmaya ve üyelik vebibelerini yerine getirmeye mecburdurlar. Binaenaleyh Serbest Eczane çalıştıran her eczane Kanunen Eczacı Odalarına kayıt edilmek zorunu altındadır. Esasen yeni açılan, devir olunan, nakil olunan Eczanelerin ruhsat alma işlemlerinde, Eczanenin mahallenin bağlı bulunduğu Eczacı Odasından alınacak Eczacı Üye kayıt belgesinin evrakta dahil edilmesi hakkında ayrıca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının kat'î emirleri mevcuttur.

2) Cemiyetler Kanununa göre, Birliğin teşekkülünden önce (1954) yılında Eczane Sahibi Eczacının hak ve menfaatleri korumak, münasebetlerini tanzim ve bir kısım ihtiyaçlarını temin etmek üzere özel bir statü ile kurulmuştur. Daha ziyade İstanbul ili dahilinde faaliyette bulunan Eczane Sahiplerinin üye oldukları bu Cemiyette diğer illerimizden de üyeler mevcuttur. Azâ sayısı 1966 Temmuz ayı sonunda (468) olup, halen en çok sayıda Eczacıyı sinesinde toplayan en büyük meslek teşekkülüdür.

3) 6643 sayılı Kanunla 1956 yılında kurulan Türk Eczacıları Birliğinden önce Serbest Eczane Sahibi Eczacılar meslek yönünden bir azınlık halinde muntika Etıbba Odalarına kayıt olunmak mecburiyeti ile yükümlü tutulmuştur. (Mülga Tababet ve Şuabatı icrasına ait kanun) Serbest Eczanenin haiz olduğu ticarî vasıfla bağdaşamamakla beraber bu yönden de Ticaret Odalarına kayıt edilmek ve Odanın sakafı altında bir meslek komitesi vasıtasıyla temsil edilmek mecburiyeti

tine tâbi tutulmuşlardı. Birliğin kuruluşundan sonra yapılan çalışmalara rağmen, kayıtlı bulunanların kayıtlarını Ticaret Odaları silmek istememişlerdir. Ancak Birliğin kuruluşundan sonra açılan serbest eczanelerin Ticaret Odalarına kayıtları ihtiyari bırakılmış, serbest Eczane firması altında ayrıca Tıbbî Müstahzar âmilliği veya ithalâtçılık gibi işlerle uğraşanların haklı olarak kayıt mecburiyeti devam etmiştir. Serbest Eczane Müessesesi, herşeyden önce Eczacının san'at ve mesleğini icra ettiği, özel Kanunla kurulmuş bir sağlık tesisi olduğuna ve ticârî vasfı itibarile de ancak perakendeci bulunduğuna göre, bu müesseselerinde diğer ticarî emsali bulunan perakendeciler, serbest san'at erbabı gibi kendi Kanunî kuruluşundan gayri hiç bir kuruluşu kayıt mecburiyeti olmaması iktiza eder. Buna göre Ticaret Odasından ayrılmak isteyen her serbest Eczane Sahibi Eczacı, bu arzusuna engellemeğe mâruz kalmadan tahakkuk ettirilmelidir.

F — ÇALIŞMA ve HİZMETLER :

Serbest Eczanelerde mesai zamanları, nöbetleri ve tatilleri, bir taraftan 6197 sayılı Kanun hükümleri dahilinde mahalli Sağlık âmirleri, diğer taraftan 6643 sayılı Kanun hükümleri içerisinde Bölge Eczacı Odaları tarafından ya müştereken veya ayrı, ayrı düzenlenir. Bu düzenleme işine Türkiye Eczane Sahipleri Cemiyeti de yardımcı olur. Genel olarak halen bütün yurtta (Tek eczanesi olan yerler hariç) Eczane mesaipleri haftanın 6 günü sabah saat 8'de başlayıp, akşam saat 20'de nihayete erer. Öğle vakti 1 saat yemek paydosu yapılır. Bu saatler dışında, pazar günleri, bayram ve tatil günleri (1. Ocak yılbaşı tatili 1 gün, 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı 1 gün, Şeker ve Kurban bayramlarının ilk ikişer günü Eczaneler tatil yaparlar.) Halk sağlığı hizmetini aksatmamak amacı ile Eczaneler münavebe ile, tesbit olunan nöbet cetveleri dahilinde vazife görürler. Şu halde Yurdumuzda bilâ fasıla devamlı hizmet gören yegâne serbest kuruluşlar serbest eczanelerdir. Nöbet hizmeti gören Ecza-

neler şayet majistral tarife içinde formül veya formüller ihtiva eden reçetedeki ilâçları imâl ederlerse (isterse beş formül ihtiva eden reçete olsun) reçete başına sadece (1) lira nöbet zammı alırlar.

G — ECZANE CİROLARI :

6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler hakkındaki Kanunun 28 nci maddesi hükmü içerisinde Eczaneler ancak Tıbbî, baytari ve zirai müstahzarat ile bunlara ait Tıbbî Ecza ve Kimyevî maddeleri ve sıhhi malzeme ile tuvalet eşyasını satışa arz etmek üzere bulundurulabilirler. Bunun haricinde hiç bir emteayı satışa sunmak amacı ile bulunduramazlar. Bilhassa büyük şehirlerimizdeki Eczanelerde, sadece Tıbbî müstahzarat Majistral formüllerde kullanılacak tıbbî ecza ile sıhhi malzeme ve tuvalet eşyası satışa arz olunur. Genel olarak cironun en büyük kısmını Tıbbî müstahzarat satışı teşkil eder. Eczanenin bulunduğu şehir ile o şehir içindeki mevkiine göre bu nisbet % 70 - % 95 arasında değişir. Ortalama olarak % 85 kabul edilmektedir. Majistral reçete imâli hiç bir zaman % 5'i geçemez. Aradaki boşluğu sıhhi malzeme ve tuvalet eşyası ile bilhassa ilçe eczanelerinde Veteriner ve Zirai ilâçlar doldurur.

SERBEST ECZANELERDE CİRO HAREKETLERİNİ ETKİLİYEN BAŞLICA FAKTÖRLER ŞUNLARDIR :

- 1) Eczane kesafeti
- 2) Sosyalizasyon tatbikati
- 3) Sosyal Sigortalar Kurumunun 506 sayılı Kanunu uygulayış şekli
- 4) Silâhlı Kuvvetler mensuplarının reçeteleri
- 5) Özel Sağlık Müesseselerinin ilâç alım ve satımları
- 6) Özel ve Tüzel resmî, gayri resmî şirket, kurum ve emsali müesseselerin tutumu
- 7) Bilhassa büyük merkezlerde Ecza Depolarının Kanun dışı yaptıkları perakende satışları.
- 8) Eczanenin bulunduğu bölgelere göre Sağlık Kuruluşları, Poliklinikler

ve diğ er sıhhi tesisler ile muayenehaneli Hekim miktarları ve bunların çalışmaları

- 9) Eczanenin bulunduğu mahale göre nüfus kesafeti, Sosyal ve Ekonomik durum
- 10) Eczanenin bölgesi hinderlantı dahilinde nizamî veya gayri nizamî faaliyet gösteren Ecza dolapları ile, Akhtar, Bâyi, Manifatura, Bakkal ve bu gibi yerlerde yapılan her çeşit ilâç satışlarının az veya fazla olması.
- 11) Eczanenin faaliyette bulunduğu çevrenin Eğitim bakımından arz ettiği zihni inkişafa tâbi olarak halkın sıhhat Konusundaki ilgi derecesi.
- 12) Bölgenin sürekli, süreksiz hastalıklar bakımından gösterdiği özellikler. Bütün bu faktörlere tâbi olarak yurdumuzdaki serbest Eczaneler biri biri ile çok farklı satış hareketlerine sahne olurlar. Yılda (50.000) liradan başlamak suretiyle, 1. Milyon lirayı aşan ciro realizasyonu tesbit edilmiştir. Serbest Eczanelerimizin 1965 yılı total ciro hacmi (620) Milyon lira civarındadır. Buna göre fert başına yılda aneak (20) liralık bir serbest Eczane satışı mevcuttur.

H — KÂR HADLERİ - GAYRÎ SAFİ KÂRI :

Serbest Eczanelerin Majistral tarifeye göre imâl ettikleri reçeteler ile diğ er çeşit satışa arz olunan maddeler haricinde kalan ve günlük satışlarının ortalama % 85 ini teşkil eden Tıbbî müstahzarat satışlarından gayri sâfi kâr haddi % 20'dir. Alış üzerinden bu nisbet % 25'e tekâbü eder. Bu kâr haddinin bidayeten tesbiti meçhul olup kırk yıl kadar evvele ait olduğu tahmin edilmektedir. Hukikî değ erini mülga Millî Korunma Kanununa bağli olarak çıkarılan (K. 1087) sayılı kararnameden olan bu kâr haddi, Kararnamenin yürürlükten kaldırılmasından sonra da Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığının Özel bir tebliğ i ile (K. 1087 sayılı kararname hükümleri (Yerli Tıbbî müstahzar fiatlarının tekevünü ile imalâtçı, toptancı ve Eczane kâr hadleri)

bu güne kadar uygulanmakta devam etmiştir. Kâğıt üzerindeki oranta göre Tıbbî müstahzar satışından (% 20) Eczane kâr haddi hesabı Eczanelerin cirolarından gayri sâfi (% 20) nisbetinde bir kâr sağladıkları nazari olarak kabul edilmektedir. Halbuki Maliye Bakanlığı Ticaret Bakanlığı ve Ticaret Odaları yetkililerinin yaptıkları incelemelerin sonuçlarına göre bilhassa büyük şehirlerdeki Eczaneler bu nisbetin çok altında gayri sâfi kâr elde edebilmektedirler. (Örneğ in İstanbul'da ortalama kâr haddi % 15, Ankarada % 16) olarak tesbit ve kabul edilmiştir. Buna sebep olarak gösterilen faktörler:

- 1 — Eczanelerin bilâ istisna toplu taahhüd ve satışlarında yaptıkları iskontolar.
- 2 — Bir kısım eczanelerin faaliyet bölgesi itibariyle parekende satışlarında yapmağ a mecbur kaldıkları tenzilâtlar.
- 3 — Refik Saydam Merkez Hıfzıssıhha Enstitüsü mâmulleri aş ı ve serumlardan eczanelere bırakılan düşük kârlar (% 5 - % 8)
- 4 — Bir kısım miyatlı müstahzarların, kullanma müddetlerinin sonunda otomatik olarak envanterden dü şülmesi.
- 5 — Bilhassa Produit, kolonya, sıhhi malzeme gibi tartılıp, ölçülüp verilen maddelerde husule gelen fiyeler.
- 6 — Müstahzar fiatlarındaki küsuratla rakkamların eczaneye yüklediğ i zararlar. (Örneğ in 505,1010 ve bu gibi perakende satış fiatı taşıyan müstahzarların satışlarında Eczacı aleyhine zâyi olan 5 ve 10 kuruş lar.)

Eczane kâr haddini nazari olarak satış üzerinden % 20 nin altına düşüren faktörlerin izahından sonra, bilhassa tek eczaneli mahallerde, Eczacının kendisine fazla kâr temin eden firmaların müstahzarlarına rağbet etmesi, peşin çalışan eczanelerin aldıkları iskontolar, direkt alış lar sebebi ile bir kısım Eczanelerin bazı firma mallarında elde ettikleri yüksek kârlar, bazı bölgelerde nazari kabul olu-

nan % 20 kâr haddini tahakkuk ettirmekte ve hatta istisnai olarak pek az Eczenenin % 20 nin de üstünde gayrî sâfi kâr sağladıkları defterlerinin tetkikinden anlaşılmaktadır. Bu duruma göre biz nazârî olan % 20 gayrî sâfi kâr haddini, ortalama hakikate uygun bir nisbet olarak ele alırsak, yapacağımız hesaplarda hataya düşmekten kurtulmuş oluruz.

Amerikan Etüd Bürosunun yaptığı çalışmada, 1965 yılı imalâtçı satış fiatı ile Türkiyedeki yerli Tıbbî Müstahzar cirosu (535.000.000) lira olarak bulunmuştur. Buna % 10 Depo ve % 25 Eczana kârını ilâve edersek memleketimizde üretilmiş halka intikal eden ilâç miktarını bulmuş oluruz ki bu rakkam (735.625.000) liradır. Bunun (535) Milyonluk kısmı serbest eczaneler kanalı ile halka intikal etmektedir. Geri kalan (200.625.000) liralık kısmının (55.000.000) luk miktarı Ecza Dolapları, Yataklı özel sıhhi kuruluşlar, kasaba ve köy bakkalları, aktarlar ve saire gibi vasıtalar ile vatandaşa ulaşmakta, mütebaki (145.625.000) liralık kısmı ise kamu harcamaları için bir talep projeksiyonu ortaya çıkarmaktadır.

Kamu sektörü kanalı ile yine halka intikal edecek olan (145.625.000) liralık müstahzar tutarını imalâtçı fiatına icra edecek olursak (102.125.000) liralık kamu tüketimini ortaya çıkarmış oluruz. Filhakika bunu teyit eden bazı mübaya rakkamlarını sırasıyla bildiriyoruz:

S. ve S. Yardım B.	TL.	23.125.000
Millî Savunma B.	»	15.000.000
Sosyalizasyon	»	10.000.000
S. S. Kurumu	»	35.000.000
D. D. Yolları	»	4.000.000
S. bank tesisleri	»	6.000.000
Karabük	»	4.000.000
E. K. İ.	»	4.000.000
Şeker Fabrikaları	»	1.000.000

102.125.000

Bu rakkamlar hakikate uygun olup, bunları 2 nci beş yıllık plân için iktisatçı grubunun hazırladığı (ilâç sanayii sektör raporu) ile kontrol etmek kabildir.

Bu bilgileri yazmamızdaki sebep, Serbest eczane müessesesinden halka intikal etmesi iktiza eden (200.000.000) liralık bir ilâç harcamasının nihayet yarısı kamu harcaması için lüzumlu görülse bile, yarısının özel Eczane sektörüne kaydırılmasının hatırlatılmasıdır.

Demek oluyor ki yerli Tıbbî müstahzaratın perakende fiatı esası ile (535) Milyonluk kısmı serbest Eczanelerden geçmektedir. Ortalama (620) Milyon kabul edilen serbest eczaneler 1965 ciroları yekününün mütebaki (85) Milyonunu Majistral formüller, sıhhi malzeme, parfüm eşyası, aksesuar, ziraî ve Baytarî mamüller ve tuvalet eşyası teşkil etmektedir. Bu satış emteasının da eczaneye bıraktığı kâr, satış üzerinden ortalama (% 20) kabul edilebilir. Şu halde 1965 yılında (1600) serbest eczenenin genel ciroları olarak kabul edilen (620.000.000) % 20 sinin tutarı olan (124) Milyon lira gayrî sâfi kâr sağladıkları ortaya çıkar ki seyyanen bölümünde beher eczaneye (77.500) lira isabet etmektedir.

Bu gayrî sâfi kârdan sırasıyla masraflar, vergiler, düşüldükten sonra elde edilen sâfi kâr miktarı kendi bölümünde arz olunacaktır.

İ — GENEL VE ÖZEL MASRAFLAR :

Serbest eczanelerin giderlerini iki kısımda mütalâa etmek doğru olur: Bunlardan birincisi Genel Eczane giderleri olup, faaliyette bulunan bütün serbest eczaneler bu harcamaları değişik miktarlarda da olsa yapmak zorunluğundadırlar. İkinci kısım giderler ise Eczenenin özelliğine bağlı olarak yapılan giderlerdir.

a) GENEL ECZANE GİDERLERİ:

- 1 — Eczane mahali kira ise kira bedeli, mülk ise amortisman bedeli (213 sayılı vergi usul Kanunu Madde 315. Genel tebliğ sıra No: 55. Cetvel sırası. 1.)
- 2 — Sabit tesisat, demirbaş, mobilya

mefruşat amortisman bedeli (Genel tebliğ 55 - sıra No: 7 ve 9)

- 3 — Eczanenin sigorta primi
- 4 — Masrafa geçen vergiler (Levha ve ilân resmi-çöp ve aydınlatma vergisi-Bekçi vergisi-Ölçü ve tartı ayâr resmi)
- 5 — Aydınlatma, ısıtma, su ve telefon masrafları
- 6 — Kırtasiye, ambalâj malzemesi, temizlik maddeleri,
- 7 — Personel ücretleri
- 8 — Temsil ve ağarlama masrafları
- 9 — Onarma giderleri
- 10 — (E) fıkrasında izahı yapılan bağımlı olduğu teşekküllere ödenen aidat ve munzam aidatlar.
- 11 — Nöbet hizmeti zamanlarında iâşe ve ibade için yapılan harcamalar.
- 12 — 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 40 ve 89 ncu maddesine giren harcamalar.
- 13 — Çalışanların melbusat masrafları.

b) ÖZEL ECZANE GİDERLERİ :

- 1 — Damga pulu gideri (vadeli olarak veresiye çalışan Eczanelerin tanzim ettikleri bonolara % 4 nisbetinde yapışan pul)
- 2 — Muhabere, ambalâj ve nakliye masrafları (bulunduğu Kent de Ecza Deposu bulunmayan Eczanelerin mal temini işlemine tâbi olarak)
- 3 — Nakil vasıtası giderleri (bilhassa büyük şehirlerdeki Eczane Sahibi veya diğer vazifelilerin, muhtelif görevlerle gidiş ve dönüşlerindeki araç ücretleri.)
- 4 — Sosyal Sigorta Primleri (Sigorta kapsamına giren Eczanelerde)
- 5 — Kredi masrafları (Banka kredisi ile çalışan Eczanelerin ödedikleri faiz, gider vergisi vesaire)
- 6 — Reklâm masrafları (Bazı Eczanelerin tanınmak veya tatil günü nöbetlerini duyurmak üzere Kanun Hükümleri içerisinde yaptıkları ilân ve sair gibi reklâmlar.)

I — MUHASEBE-BRÜT KÂR - SAFİ KÂR VE VERGİLER :

Serbest Eczaneler, 13 sayılı Vergi Usul Kanununun 176 ncı maddesi gereğince hesaplarını tutmağa mecbur olup, yıllık alımlarının tutarı (400,000) lira veya satışlarının tutarı (440,000) lira olanlar bilânço esasına göre, (Madde 177) yıllık alış veya satış ciroları bu miktarların altında olanlar ise işletme hesabı esasına göre (Madde 178) defterlerini tutarlar.

Hangi şekilde olursa olsun, Takvim yılı bitiminde o yıla ait bilânço çıkarılarak, bir yıl zarfında elde edilen gayrî sâfi kâr ile yapılan genel ve özel giderlerin tesbiti neticesi brüt kâr (vergili kâr) miktarı ortaya çıkarılır ve bundan da önce % 3 tasarruf bonusu tevkifatı yapılır. Bilâhare esas vergilendirmeğe matrah olan miktar üzerinden gelir vergisi beyan ve tahakkuku yapılır. Tahakkuk eden verginin ve tevkif edilen tasarruf bonusu bedelinin tenzilinden sonra Eczanenin bir yıl içerisindeki sâfi kârı ortaya çıkar.

Her Eczanenin miktar olarak Genel ve Özel bütün giderleri tutarı değişik rakkamlar arz ederse de nisbet olarak. Yıllık satış cirosunun (% 8-14) arasında seyir ettiği tesbit edilmiş, bittabi (1600) Eczanenin yıllık gelir beyannamelerinin teker, teker incelenmesi mümkün olmadığından müteaddit sondajlarla iktifa edilmek mecburiyetinde kalınarak ortalama bir orantı (% 11) olarak kabul edilmiştir. Yani, diğer bir deyim ile ortalama (% 20) kabul edilen gayrî sâfi kârın yarısından ziyadesi masrafları karşılamak üzere sarf edilmektedir.

Şimdi Raporumuzun (H) bölümüne avdet ederek serbest Eczanelere ortalama olarak isabet eden brüt ve sâfi kârları bulabiliriz. Evvelâ (1600) Eczaneden kuru lu serbest Eczane özel sektörünün bir yıl zarfında istihsal ettiği hesap edilen (124) Milyon gayrî sâfi hasılabın (11/20)'i Genel harcama olarak sarf edilmektedir. Yani, (68,200,000) lira (I) bölümündeki maddelerde yazılı maksatlar için har-

canmakta ve (55,800,000) lirada vergili brüt kâr olarak (1600) Eczaneye kalmaktadır. Bu brüt kârdan (% 3) hesabı ile tasarruf bonusu tevfiyatı tenzil edilirse geriye (55,800,000 — 1,674,000 = (54,126,000) lira kalmış olur. Bunu 1600 Eczacıya bölersek beher Eczacıya seyyanen brüt kâr olarak (33,830) lira isabet eder. Bu meblâğın gelir vergisi (1 No: lu cetvel 231/C) ye göre (7.770) lira olup, Eczacının eline kalan bir yıldaki net para (26.060) liradır. Tabî bu seyyaniyet ifade eden ortalama bir rakkamdır. Vasatî (100.000) lira yatırım yapan, 1 nci derecede, Halk sağlığı hizmeti gören serbest Eczanenin maddî, manevî, Kanunî, vicdanî, fennî her çeşit sorumluluğunu taşıyan, nöbet günlerinde (24) ve hatta tatil günü nöbetlerinde (36) saat aralıksız vazife başında kalan, diğer zamanlar günde (11) saat çalışan, güç bir Fakülte tahsili yapan Türk Eczacısının yıllık kazancı budur.

II — SERBEST ECZANENİN MÂRUF KALDIĞI TEHLİKELER:

Yurdumuzda serbest Eczane Müesharicî bir çok unsurlar ortaya çıkmış ve haricî bir çok unsurlar ortaya çıkmış ve her gün de çıkmaktadır.

A — DAHİLİ UNSURLAR:

Bizzat Eczacının bilerek veya bilmiyerek ortaya çıkardığı unsurlar:

- 1 — Muvazaa suretiyle açılan Eczaneler (Yurttaki sayıları 200'ün üstünde)
- 2 — Eczanelerin toplu satışlarında yaptıkları aşırı iskontolar. (Türk Eczacıları Birliği Büyük Kongresinin % 6 azamî iskonto kararına rağmen müeyyidesizlik sebebi ile % 34 de kadar aşırı iskontoya tesadüf edilmiş, % 20-25 ise olağan hale gelmiştir.
- 3 — 6197 sayılı Kanun yürürlüğe girdikten sonra (1953) bilhassa büyük şehirlerde hiçbir plâna ve kayda tâbi olmaksızın mütemadiyen Eczane açılışı (örneğin 1952'de İstanbul ili dahilinde 183 Eczane mevcut iken

1965 sonunda bu miktar 458'e yükselmiştir.)

- 4 — Eczaneler arasındaki meslekî ve deontolojik bağların çok zayıf olması (açılış kapanış saatlerinde, tatil ve nöbet haklarına riayetsizlik, nöbet ilânlarındaki lâubalilik).
- 5 — Bilhassa muvazaalı Eczanelerde tesbit olunan düzensiz çalışmalar, Vatandaşlarla ilişkilerde olumsuz davranışlar, vazifeli mes'ûl müdür Eczacıların görevlerini ihmali).
- 6 — Daha ziyade Hastahane bulunan bölgelerdeki Eczaneler arasında perakende satışlara kadar intikal eden rekabet (Hastahane Hademeleri ile yapılan uygunsuz anlaşmalar.)
- 7 — Ecza Depolarının perakende olarak fiatlarla Vatandaşlara ilâç satmaları, (984 sayılı Kanununun 11'nci maddesine aykırı.)
- 8 — Özel Hastahanelerin ilâçlarını imâlâtçılardan alması, Özel Poliklinik ve Dispanserlerin, hastalara ilâç satması, bazı Hekimlerin eşantyonları hastalara satmaları (her biri mer'î Hukuk nizamlarına aykırı.)

B — HARİCİ UNSURLAR:

Eczacının elinde olmaksızın; mer'î Kanunların yanlış anlam ve istikamette tatbikî, alâkalı merci ve makamların yetersizliği, yanlış tutum ve davranışlar kanunlardaki boşluklar veya tatbik kabiliyeti olmayan hükümler sebebiyle ortaya çıkan unsurlar:

- 1 — 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun (123) ncü maddesinin, Kanun gerekçesine, esprisine, parlamentodaki zabıtlara, Komisyon Raporlarına ve bizzat maddedeki fıkraların sarahatine rağmen, gerek Sosyal Sigortalar Kurumu ve gerekse Çalışma Bakanlığı tarafından kasden yanlış istikamette anlamı ve yorumu yapılarak uygulanması.
- 2 — 1 nci maddedeki yanlış uygulama neticesi Kurum, yataklı ve yataksız Hastahane, Dispanser ve Polikliniklerinde Eczane açmağa devam

ettiği gibi, ayakta tedavi gören veya Polikliniklerde muayene edilen bütün işçilerin ilâçlarını vermekte, hatta Emekli İşçilere % 20 sini nakten tahsil etmek suretiyle ilâç satmaktadır.

- 3 — Cumhurbaşkanı tarafından Cumhuriyet Senatosunda müzakeresi yapılmadığı gerekçesiyle veto edilen (Yeni İş Kanunu) yürürlüğe girince bir işçi çalıştıran İş yerleri dahi Kanun şümülüne girerek Sosyal Sigorta kapsamına dahil edileceklerdir. Ayrıca (Serbest meslek erbabı Sosyal Sigorta) Kanunu da Meclisin gündeminde olup, buna göre bizzat Serbest Eczane Sahibi Eczacı bile bu Kanun şümülüne girdiğinden Sigortalı olacaktır. Kısa bir uygulama devresinden sonra Aileler de Sosyal Sigorta kapsamına alınacaklardır.
- 4 — Halen büyük külfet, masraf ve fedakârlıklarla (11) ilde uygulanmasına çalışılan (224) sayılı (Sağlık Hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi)ne ait Kanun, Sosyalizasyonda dahi serbest Eczane müessesesini kabul ettiği halde, gene Kanunun esprisine ve maksadına aykırı istikametteki anlam ve kavrayış ve uygulama neticesi, Sosyalizasyonun girdiği bölgede serbest Eczane müessesesi gerilemiş, yaşayamayacak duruma düşmüştür.
- 5 — 6197 sayılı Kanununun 13 yıllık tatbikatı, hiçbir kayde tâbi olmaksızın açılmasını ön gördüğü serbest Eczane müessesesini dejeneretmiş evvelce bilinmeyen (Muvazaa) unsurunu mesleğe sokmuştur. Bu Kanun ve Talimatnamesi, bir çok boşluklar, hatalı hükümler taşımasına ve yıllar boyu tatbikatında aksaklıklar, uygunsuzluklar, ortaya çıkarmasına rağmen halen bütün hükümleriyle yürürlükte dir.
- 6 — Bilhassa serbest Eczane müessesesini tehdit eden dahili unsurların hemen, hemen hepsini yok edecek nitelikte olması icap eden 6643 sayılı (Türk Eczacıları Birliği) Ka-

nunu; namütenahi boşluklar, yanlış hükümler, organlardan esirgenen yetkilerle, 10 yıl önce çıktığı gibi yürümektedir.

- 7 — 10 yıldan beri bilhassa Sağlık Bakanlığının devamlı müşkülât çıkarması neticesinde (DEONTOLOJİ NİZAMNAMESİ) halen çıkarılamamıştır.
- 8 — Serbest Eczane Sektörünün bağlı bulunduğu Sağlık Ve Sosyal Yardım Bakanlığının bu sektöre karşı lâzım gelen ilgiyi hiçbir devirde göstermemiş ve onun Problemlerine eğilmemiş veya devamlı zorlamalar sonucunda pek az eğilebilmiştir. (Örneğin Majistral İlâçlar tarifesi). Bakanlıkta Eczacılık işlerini tedvir eden Genel Müdürlük bağımlı bir makamı olup, müsteşar muavini kanalı ile müsteşar'a ve oradan da Bakan'a bağlıdır.
- 9 — Eczacılık hizmetlerinin artması ve sahasının genişlemesine karşılık aynı inkişafı bünyesinde uygulayamayan Bakanlık, gerek Eczacılık zümrelerinin İş ve İşlemlerinde ve gerekse bizzat yapması gereken Kontrol ve murakabe hizmetlerinde önemli aksaklıklara duçar olmaktadır. (Örneğin yüzlerce Eczanenin yıllardan beri teftişlerinin yapılmaması, Tıbbî müstahzar işlerinde teşkil edilen Komisyonların çalışma şekilleri.)
- 10 — Serbest Eczanelere Tıbbî müstahzarat satışlarında tanınan ve 40 yıldır aynı nisbeti muhafaza eden (alış üzerinden % 25, satış üzerinden % 20) Eczane kâr hadlerinin, Eczacıyı geçindirebilecek bir seviyeye çıkarılması hususunda yıllardan beri yapılan çalışmaların, Sağlık Bakanlığı tarafından benimsenmemesi ve savunmasının yapılmaması sebebi ile, Serbest Eczane işleten Eczacıyı Devlet kapısında İş arar bir hale getirmeğe başlayarak, müstahsil ve serbest sektör unsuru olan, yanında bir kaç aile geçindiren, muntazam vergisini ödeyen, Halk sağlığı hizmetinde gece, gün-

düz çalışan verimli ve Yurt kalkınmasında lüzumlu elemanları memur olarak Devletin sırtına yük yapmak suretile müstehlik haline geçirmek.

- 11 — İstanbul ve Ankara Üniversiteleri Eczacılık Fakültelerinden başka üç yıl önce tedrisata başlamış bulunan (İstanbul Özel Yüksek Eczacılık Okulu) bir kaç sene sonra hep birlikte Eczacı mezun etmeğe başladıkları zaman Türkiyede Eczacı ve Eczane enflasyonunun nasıl önleneyeceği, her yıl çıkacak Eczacı ile açılacak Eczaneler ve bunların açılmış olan Eczaneler üzerindeki tesirleri, nüfusumuzun artışı, Sağlık hizmetlerinin Sigortalar ve Sosyalizasyonla iki taraflı olarak Sosyalleştirilmesi muvacehesinde Eczacının ve serbest Eczanenin durumu, Eczacının başka hizmet sahalarına kaydırılması ve bunun hazırlığı mahiyetinde Eczacılık Fakültelerinde icap eden ders ve stajların konulması ve bütün bu hususları koordine ederek tedbirlerin halen alınmamış olması.

- 12 — Yurt sathında Eczane dağıtımını bölgelerin hususiyetleri de göz önünde bulundurularak dengeli bir şekilde yayılma plânlarının mevcut olmaması, böyle bir plânın uygulanmasını sağlayacak mecburî hizmete tâbi (muhtelif kuruluşların verecekleri burslar) Eczacı yetiştirilmemesi, ilçelerde veya mahrumiyet bölgelerinde serbest Eczane kuracak Eczacının teşvik, taltif ve korunması gibi muamelelerin yapılmaması, bilâkis müşkülâta mâruz bırakılması, (Örneğin, Eczanesi olmayan ilçede, Hükûmet Tabiplerinin işlettikleri Ecza Dolaplarını kapamağa yanaşmamaları, Eczane tesisine engel olacak her zorluğu Eczacıya reva görmeleri,) büyük şehirlerdeki Eczane yığınaklarına her gün yenilerinin eklenmesine mâni hiçbir hüküm ve tedbirin olmaması, böylece devamlı iflâs ve tasfiyelerin oluşuna seyirci

kalmaması, sermaye terakümlerinin, stokların beyhude yere yığılı kalarak yurt sathındaki ilâç dağıtımını kösteklemesi, sâbit tesisat ve demirbaş enventismanlarının fuzulî olarak mütemediyen artması, bir taraftan Millî gelir ve kalkınma hızı yönünden, diğer taraftan Yurt çapındaki Sağlık hizmetlerinin aksaması bakımından serbest Eczane sektörünün istenilen seviyeye çıkarılamamasına sebep olmaktadır.

III — SERBEST ECZANEYİ YAŞATACAK TEDBİRLER:

Serbest Eczanelerin Özel ve Genel durumları ile bu müesseseleri tehdit eden İç ve Dış faktörleri kısaca belirttikten sonra, bu sağlık kuruluşlarının yaşamlarına devam edebilmeleri için, 2 nci beş yıllık kalkınma plânında ciddiyetle ele alınması iktiza eden tedbirler hakkında toplumumuzun noktai nazarlarını sırasile kısaca arz ediyoruz:

- 1 — Eczacılar ve Eczaneler hakkındaki 18/12/1953 tarih ve 6197 sayılı Kanunda köklü değişiklikler yapılması; bilhassa Eczanelerin tanzimi, kalkınma plânı çerçevesinde yurt sathında serbest Eczaneleri dağıtımını ve dengesini sağlayacak hükümlerin getirilmesi, muvazaalı Eczane kuruluşlarını kesinlikle önleyecek ve serbest eczaneler arasındaki gayri meşru rekabeti kaldıracak tedbirlere yer verilmesi, aynı Kanunun uygulanması için yürürlüğe konulmuş bulunan (Eczaneler talimatnamesi)nin, tatbikatten edilen tecrübelerin ışığı altında yeniden tedvini ile bilhassa Eczanelerin kuruluş bünyeleri, serbest eczaneler arasındaki mesafe uygunlukları, eczanelerin teftiş ve kontrollerinin yeni ve ciddi esaslara bağlanmasını temin edici yeni hükümlerin yürürlüğe konulması.

- 2 — Türk Eczacıları Birliği hakkındaki 25/1/1956 tarih ve 6643 sayılı Kanunun çok ciddi bir revizyona

tâbi tutularak, boşlukların doldurulması, Eczacılar arasındaki ilişkileri açık olarak tesbit eden hükümlerin konulması, Birlik Organlarının mümkün olduğu kadar yetkili kılınması, Kanunu ihlâl edecekler hakkında çabuk ve kesin şekilde uygulanacak müeyyidelerin vaz olunması ve Birliğe Mesleği koruması yönünden yeni görev ve selâhiyetler yüklenerek, resmî makamlarla alâka ve münasebetlerinin belirtilmesi.

3 — Eczacılar arasındaki münasebetleri tesbit eden, Halk ile Eczacı ilişkilerini tanzim eden ve nihayet Eczacının yapacağı ve yapmayacağı şeyleri belirterek Deontolojik kurallar vaz eden ve bu kurallara aykırı hareketleri sâbit olanlar hakkındaki işlemleri ortaya koyan (ECZACILAR DEONTOLOJİ NİZAMNAMESİ) bir an önce gerekli formaliteleri ikmal olunarak yürürlüğe konulmalıdır.

4 — Eczacılık Mesleğine kesin bir yön verecek, Mesleğin Ana Problemleri hakkında 1 nci derecede mütalâasını Halk oyuna duyuracak, Eczacılık Özel Sektörü ile Devlet arasındaki ilişkileri tanzim edecek ve nihayet Eczacılığa müteallik bütün mevzuatı gözden geçirip; zaman, zaman Hükûmete yeni teklifler götürecektir olan, (YÜKSEK ECZACILIK ŞURASI)nın kuruluş Kanununun bir'an önce çıkarılması lâzımdır.

5 — Yurdumuzda serbest Eczane açımının mutlaka bir nizama bağlanması için, bir taraftan Eczanesiz bölgelerde serbest Eczane açımını tesbit ve teşvik edici tedbirler alınırken, diğer taraftan plân çerçevesi içerisinde Eczacılık Fakülte ve Yüksek Okullarının her yıl verecekleri yeni Eczacı miktarları da göz önünde tutularak, yıllara bölünmek suretile hangi bölgelerde ne miktar Eczane açılacağı önceden tesbit edil-

meli ve buna göre işlem yapılmalıdır. Ancak bu suretle Memleket sathında dengeli bir şekilde serbest her an yıkılmak tehlikesine mâruzdur.

6 — Kırk yıla yakın bir zamandan beri Tıbbî Müstahzarat da uygulanan kâr hadleri pahalılığı ve yükselen fiat endeksleri muvacehesinde çok yetersiz bir duruma düşmüştür. Eczacı, Genel cirosundan sağladığı % 20 orantıdaki gayrî sâfi hasılanın ortalama % 60'ını giderlere harcamakta, mütebaki % 40 üzerinden vergisini de verip geçinmeğe çalışmaktadır. Bugün Yurdumuzdaki Eczanelerin % 70'i bir aileyi geçindirecek durumda değildir. Yani bir serbest Eczane bir Eczacı ailesini geçindiremiyor. Piyasadaki Eczane servetlerinin protestolarının artması, tasfiye ve iflâsların büyük olaylar haline gelmesi ve nihayet Eczacının müessesesini ihmal ederek başka işlere atılması sebeplerinin başında bu gelmektedir. Türkiyede Tekel Bâyilerinden sonra en az kâr haddi ile çalışan müesseseler serbest Eczanelerdir. Medenî memleketlerdeki Eczane kâr hadleri bir tarafa, komşu Yunanistan bile bizden çok daha iyi durumdadır. (satış üzerinden kâr haddi % 33) bu hususta Sağlık Bakanlığının dar ve anlayışsız kavramından çıkılarak konunun kalkınma plânı çerçevesinde hal edilmesi ve Eczane kâr haddinin diğer medenî memleketler seviyesine çıkarılması zaruridir.

7 — İleride bir Eczacı ve Eczane Enflasyonuna sebebiyet vermemek için Eczacı Fakülte ve Yüksek Okullarına öğrenci alımına kalite ve miktar bakımından 5 Yıllık kalkınma plânının yıllık tatbikatı dahilinde tesbit olunacak ünitelerden hareket edilmesi lâzımdır. Bu husus behermahal Plânlanmalıdır. Ayrıca Eczacıyı sadece serbest eczaneye yö-

nelten bir tahsil ve staj çerçevesinden çıkarılarak, müfredat programlarına yeni ihtisas bölümlerine yol açacak dersler ilâve edilmeli ve öğrenciler sadece serbest ve Hastahane Eczanelerindeki stajlarla iktifa ettirilmeyerek ilâç Sanayiindeki imalât, kontrol ve araştırma, Bio kimya ve analyse bölümleri gibi sahalarda staj görmelidir. Bu şekilde forme edilecek Eczacılar iş sahaları temin için mevcut mevzuatda gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

- 8 — Çok geniş bir sahaya yayılmış bulunan Eczacılık mesleğinin muhtelif kısımlarında görev ve mes'ûliyet almış olan diğer mesleklere mensup veya hiçbir mesleği bulunmayan Personel, kendi ihtisaslارına taallük eden kısım ve kademelerde tavzif edilmeli, Eczacığa taallük eden hizmet ve kademelerden uzaklaştırılmalıdır. (Örneğin, Tıbbî Müstahzar imalâthane, lâboratuvar ve ilâç fabrikalarının Tabip Mes'ûl Müdürleri, çeşitli meslekten imalât şefleri, Ecza Depolarını ellerinde bulundurup idare edenler, Hekimlerin Ecza Dolabı işletmeleri ve bu gibi.)
- 9 — Devlet, Kurum, Özel Sağlık Kuruluşlarına ait Hastahane ve diğer sıhhî tesislerde, Sosyalizasyonun tatbik edildiği bölgelerdeki sağlık ocakları ve sağlık merkezlerindeki eczaneler veya ecza dolaplarının sorumluluk ve idaresi münhasıran eczacıya verilmelidir. Gerek Devlet hizmetinde ve gerekse Özel sektördeki Memur Eczacıların, vazife, mes'ûliyet, kıdem, maaş, ücret, terfi ve emeklilik hakları aynı seviyede mütalâa edilerek bunlar arasındaki ayrılıklar ortadan kaldırılmalı, Devlet Personel Kanununun ön gördüğü sınıf tüzüklerinin hazırlanmasında Eczacının taban ve tavan maaş ve kadroları kifayyetli olarak tesbit edilmeli, bu suretle Eczacının bu sahalara rağbeti sağ-

lanarak, Eczacılık mesleğine ait hizmetlerin ifasında behemahal Eczacının istihdamı mümkün kılınmalıdır.

- 10 — Sağlık hizmetlerinin Sosyalleştirilmesi amacı ile yürürlüğe konulmuş bulunan (224) sayılı Kanunun bugüne kadar (11) ilimizde yapılan uygulamaları, Serbest Eczane müessesesini tehlikeye sokan bir istikamette gelişmeler göstermiş bulunmaktadır. Sağlık hizmetlerinin Sosyalize edildiği bütün batı memleketlerinin Kanunları gibi, bizim de Kanunumuz serbest Eczane Müessesesini kabul etmiş ve hatta bunu korumak üzere bazı hükümler de koymuştur. (Örneğin, Serbest Eczane mevcut yerlerde döner sermaye ile açılacak Eczacılık tesisleri en az beş kilometre uzakta açılabilir gibi). Bilhassa Sosyalizasyonun halen uygulandığı geri kalmış bölgelerde, serbest Eczaneler, ancak buldukları mahalin hinterlandını teşkil eden köyler ve kasabalar halkının ilâç ihtiyaçlarını temin etmek suretile cirolarını sağlayıp yaşama imkânı buluyorlardı. Yoksa buldukları il ve ilçe merkezi gerek nüfus yoğunluğu ve gerekse ekonomik durumu itibarile serbest Eczaneyi yaşatacak vaziyette değildir. Sosyalizasyonun tatbikî ile bütün hinterlandını gaip eden Eczanelerin ayakta durması çok zordur. (Örneğin, Ardıhan, Sarıkamış, Bitlis ve Ağrı Eczanelerinin işlerinde ciddi düşmeler tesbit edilmiştir.) Halk sağlığı hizmetlerinin ifasında, ilâçların Halka dağıtım ve intikalinin batı medenî memleketlerinde olduğu gibi serbest Eczaneler kanalı ile mi? Sosyalist ülkelerde olduğu gibi Devletin olan, fakat faaliyetinde muhtar bulunan serbest Eczaneler yolu ile mi? Yoksa batı ve doğu da benzeri bulunmayan bizdeki döner sermaye, Sağlık ocakları gibi Eczacı bile olmayan ilâç ambarları veya Ecza Dolapla-

rından Hademeler vasıtası ile mi? olacağını kesin olarak tesbit ve tavzih edilerek, mevzuatla buna göre gerekli değişikliğin bir an önce yapılmasını, Sosyalizasyondaki serbest Eczane yerinin tayini bakımından çok önemli bulmaktayız.

- 11 — Serbest Eczane müessesesi için halen en büyük tehlike, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu, (123) ncü maddesi hükümlerinin, adı geçen Kurum ve Çalışma Bakanlığı tarafından, Anayasayı da hiçe saymak suretile ters açıdan mütalâa edilerek tamamen maddenin gerekçesiyle maksat ve ruhuna aykırı ve aksi bir istikametle uygulanmakta inad ve ısrar edilmesidir. Bu maddedeki hükümler sârihtir. Kurumun hangi mahallerde ve hangi şartlarla Eczane açacağı gösterilmiştir. Poliklinik muayenelerinde veya ayakta tedavi gören hastaların anlaşmalı serbest Eczanelerden ilâç alacakları maddenin tüm mânasından istihraç edilmekte ve zaten 6197 sayılı Kanununun 14 ncü maddesi yürürlükte olduğuna göre Kurum'un ancak Hastahane ve yataklı Dispanserlerinde Eczane açarak yatan hastalara ilâç verebileceği sârih olarak hükme bağlanmış bulunmaktadır. Bunun haricinde Kurum ancak serbest Eczane bulunmayan bölgelerde gene 6197 sayılı Kanununun 15'nci maddesine uygun olarak ayakta tedavi gören hastalarına da ilâç vermek kaydı ile Eczane açabilir. Ancak bu şekilde açacağı Eczanelerini o bölgede serbest bir Eczane açılınca kapatmağa mecburdur. Bu kapama hükmü, gerek 6197 sayılı Kanununun (16) ncü maddesinde ve gerekse 506 sayılı Kanununun (123) ncü maddesinde açıkça beyan edilmiştir. Bütün bu sârih ve hukukî duruma rağmen Kurum, serbest Eczanesi bulunan veya yeni açılan yerlerdeki yataksız tesislerde kurmuş bulunduğu Eczanelerini kapatmağa yanaşmadığı

gibi yenilerini de müvazaa suretiyle (Yataksız Dispanserlere yatak koymak, yataklıları Hastane ismi altına almak) kurmak çabası içerisindedir. Asıl ve en önemli nokta Kurumun ister Hastane ve yataklı Dispanserlerinde, isterse yataksız sıhhi kuruluşlardaki Eczanelerinden, Polikliniklerde muayene olan veya ayakta tedavi edilen hastalara ilâç vermekte ısrar ile devam etmesi ve ayrıca emekli işçilerden % 20 sini nakten tahsil ederek ayakta reçeteleri karşılığı ilâçları satmak suretiyle yapmasıdır. Yeni İş Kanunu ile Serbest Meslek Sosyal Sigortalar Kanunları yürürlüğe girince aynı şekilde hareketine devam edeceği tabii olan Kurum ile Özel Eczane Sektörü arasında vâhim neticeler tevliid etmek istidadı gösterilebilecek ihtilâflar ortaya çıkacaktır. Zaten en başta bu iş hal edilmedikçe, serbest Eczanenin yaşaması asla mümkün değildir. Türkiyede Serbest Eczanenin varlığı kabul ediliyorsa bütün ilâç dağıtımının bu sektörlerle en emin bir şekilde en külfetsiz ve rahat bir surette yapılması lâzımdır. Binaenaleyh bu Kanunun gerek Sosyalizasyon, gerek Sosyal Sigortalar ve gerekse Ordu emeklileri, ve ailelerin ilâç ihtiyaçlarını temin bakımından ele alınarak kesin bir karara varılması lâzımdır. Bu karar alınıp ilgililere tatbik ettirilmediği sürece Türkiyede serbest Eczane müessesesinden bahis edilemez. Plânda yeri bulunan bu Müesseseyi yaşatacak ve ayakta tutacak tedbirlerin 2 nci 5 yıllık Kalkınma Plânında yer alması zaruridir.

- 12 — Eczacılık gibi çok geniş bir alana yayılan ve bünyesinde bir çok zümreler bulunan, Envantisman ve istihsal bakımlarından millî gelir içerisinde önemli yeri olan büyük bir Özel Sektörün İş ve İşlemlerinin tam bir düzen içerisinde yürüyebilmesi, her çeşit mes'elelerinin kısa

yoldan hal edilebilmesi, ihtiyaçlarının zamanında giderilebilmesi ve nihayet müsbet ve hamleci bir anlayış ile Devletle olan ilişkilerinin inkişaf ettirilerek tümü itibariyle Halk sağlığının hizmetinde olan bu sektörden her bakımdan üstün faydaların sağlanabilmesi için Devlet Teşkilâtında bu sektörün önemi ile mütenasip bir kuruluşun biran önce 2 nci 5 yıllık plâna alınarak tahakkuk ettirilmesi zaruridir. Halen Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığında, bağlı bir Genel Müdürlük halinde vazife gören bu teşkilât her bakımdan yetkisiz, kifayetsiz, kadrosu çok noksan, dar bir kuruluştur. Ham madde, ambalâj malzemesi, Makine, alât, cihaz, tesisat, yedek parça ve mamûl müstahzarat ithalinden başlayan, ham madde, ambalâj malzemesi ve ilâç Sanayii kolları ile Yurt sathına yayılmış yüz küsur Ecza Deposu ve binaltıyüz Eczanesi ile, Eczacılık Fakülte-leri, Özel Eczacılık Yüksek Okulları, 6643 sayılı Kanunla kurulu Birlik teşkilâtı ve beş tane meslek teşekkülleri ile bu kadar yaygın bir sektörün iş ve işlemleri, Müsteşar Muavinine bağlı olarak yetkisiz bir Genel Müdür İdaresinde noksan ve kifayetsiz bir kadrodan kurulu teşkilâtla yürütülemez ve yürütülememektedir. Binaenaleyh (Eczacılık ve ilâç işleri Genel Müdürlüğü) teşkilât Kanununun 2 nci 5 yıllık

plâna behemahal dahil edilerek çıkarılması lâzımdır. Bu suretle bağımsız bir hüviyete kavuşturulacak ve lüzumlu selâhiyetlerle teçhiz edilecek bir Genel Müdürlüğün, ihtiyaca cevap verecek şekilde müte-hassıs elemanlarla ve ihtisas Komisyonları ve diğer kadroları ve bünyesine alacağı teftiş ve kontrol Hey'eti ile birlikte mükemmel bir kuruluşa sahip olacağı tabiidir. Böylece bağımsız olarak organize edilecek Genel Müdürlüğün, doğrudan doğruya Bakana bağlı olmak şartı ile Sağlık Bakanlığı bünyesinde kalması veya bağımsız bir Genel Müdürlük olarak Devlet Bakanlıklarından herhangi birisine dahil edilmesi mümkündür. Bu hususun plâna alınmasında mutlak zaruret müşahade edilmiştir.

NETİCE: Plânlama ve Serbest Eczane konusunda, Serbest Eczanenin kuruluşundan başlamak üzere bütün meseleleri açık olarak izah edilmiştir. 2 nci 5 yıllık kalkınma Plânı içerisinde realize edilmesi ön görülen (12) teklif ve mütalâa gerekçeleri ile belirtilmiştir. Türkiye Eczanelerin dağıtımını mümkün olabilir. Böyle bir plânlı düzen kurulmadıkça serbest Eczane Müessesesi Sahipleri Cemiyeti olarak Plân ile Serbest Eczane ilişkilerini tesbit ve arz etmiş bulunuyoruz.

**TÜRKİYE ECZANE SAHİPLERİ
CEMİYETİ YÖNETİM KURULU**